

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

[REDACTED]

Ombud: Peter Wahlbäck
Assistans för Dig i Sverige AB
Box 240 69
104 50 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 18 februari 2016
i mål nr 728-15, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer
Försäkringskassans beslut.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut den 22 december 2014. Försäkringskassan för fram bl.a. följande. ■■■■■ behov av sonmatning och medicinering är inte av det slag att det krävs ingående kunskap om honom för att kunna ge det, utan det räcker med adekvat utbildning. I skolan och på fritids är ■■■■■ omgiven av personer som känner honom väl. Han kan äta med sked och dricka själv men behöver vägledning. Det kan inte vara något problem för ordinarie personal att ge honom det stöd han behöver i matsituationen i form av tillsyn och påputtning. Hänsyn kan inte tas till kommunikationssvårigheterna eftersom dessa svårigheter inte är något problem i övriga situationer under skoltiden. Det finns därför inte särskilda skäl för att bevilja ■■■■■ assistansersättning under tiden han är i skolan.

■■■■■ anser att överklagandet ska avslås och för bl.a. fram att skolan inte kan tillgodose hans omfattande behov av hjälp.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten anser i likhet med förvaltningsrätten att det finns ett befogat intresse av att få saken prövad trots att giltighetstiden för Försäkringskassans beslut har gått ut.

Frågan i målet är om det finns särskilda skäl att bevilja ■■■■■ assistansersättning under tiden han är i skolan.

Av förarbetena framgår att det kan finnas särskilda skäl att bevilja assistansersättning även i samband med vistelse i skola exempelvis i situationer där den enskildes funktionshinder skapar särskilda svårigheter att kommunicera med andra än sina personliga assistenter, om det med hänsyn till den funktionshindrade personens hälsotillstånd är viktigt att den

personliga assistenten finns till hands eller om funktionshindret gör det särskilt angeläget att den assistansberättigade har ett starkt begränsat antal personer knutna till sig (prop. 1995/96:146 s. 15). Av rättspraxis framgår att i de fall kommunikationen inte fungerar utan tillgång till en person med ingående kunskap om den funktionshindrade, kan det föreligga rätt till assistansersättning (RÅ 2000 ref. 11). Skola och barnomsorg har dock ett stort ansvar för att möta funktionshindrade barns grundläggande behov (RÅ 1997 ref. 23).

■■■■ har en mag- och tarmproblematik samt kommunikationssvårigheter. Han går i en särskola med stor personaltäthet och små grupper. Kammarrätten anser inte att läkarintygen eller utredningen i övrigt ger stöd för att ■■■■ kommunikationsproblem är så svåra att de inte kan hanteras av den särskola som han går i. Utredningen ger inte heller stöd för att hans mag- och tarmproblem, vilka gör att ■■■■ behöver extra stöd vid matsituationen med bl.a. sondmatning, är sådana att de inte skulle kunna hanteras av särskolans personal om de ges lämplig utbildning. Det är därför särskolans ansvar att tillföra de resurser som krävs för att kunna hantera ■■■■ problematik. Kammarrätten anser mot denna bakgrund att det inte finns särskilda skäl att bevilja ■■■■ assistansersättning under tiden han är i skolan. Försäkringskassans överklagande ska alltså bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Caroline Beck-Friis
kammarrättsråd
ordförande

Cecilia Silfverhjem
kammarrättsråd

Linnéa Westman
kammarrättsassessor
referent

/Mikaela Johansson
föredragande

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade i ett omprövningsbeslut den 22 december 2014 att inte ändra sitt tidigare beslut att [REDACTED] skulle få assistansersättning med i genomsnitt cirka 72,49 timmar i veckan under sex månader. Beslutet gällde från och med januari 2015.

[REDACTED] yrkar att han, såsom tidigare, beviljas assistansersättning för assistans i skolan och utförd under skoltid samt utökad assistans avseende hans behov av hjälp med vissa av de grundläggande behoven. Till stöd för sin talan anför han i huvudsak följande. Skolan kan inte tillgodose hans hjälpbehov utöver det pedagogiska ansvaret. Skolan beskriver hans somatiska sjukdom som komplicerad och att det krävs ingående kunskaper av en assistent, kunskaper som personalen inte har. Situationen försvåras ytterligare av hans kommunikationssvårigheter. Tidigare erhöll han assistansersättning för personlig assistans under skoltid, det bedömdes då som att särskilda skäl förelåg. Avseende de grundläggande behoven bör assistansersättning beviljas för nagelvård och insmörjning om 15 minuter per dag samt av- och påklädning med en timme om dagen. Hjälpbehovet går utöver föräldraansvaret eftersom ett barn i hans ålder utan funktionshinder inte behöver hjälp fyra gånger om dagen med kläderna. Han sondmatas i jejunostomin tre gånger per vecka vilket tar sex timmar per gång. Att koppla på den tar 5 minuter och att koppla av den tar 5 minuter. Assistansersättning bör beräknas utifrån hela momentets tidsåtgång. Tidigare hade han assistansersättning för kommunikation med två timmar per dag, nu får han endast en timme i veckan. Han är äldre nu och har ett större behov av att kunna kommunicera. Yrkad tid bör därför beviljas i sin helhet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Giltighetstiden för Försäkringskassans beslut har numera löpt ut. Det får trots detta finnas ett befogat intresse att få saken prövad. Förvaltningsrätten finner därför skäl att ändå ta upp frågan om assistansersättning till prövning.

Frågan i målet är om Försäkringskassan har haft fog för sitt beslut att fastställa [REDACTED] behov av assistansersättning till i genomsnitt 72,49 timmar i veckan under sex månader fr.o.m. januari 2015, eller om det föreligger förutsättningar att bevilja ett högre antal assistansersättnings-timmar för assistans under skoltid samt för vissa andra behov.

Tillämpliga bestämmelser framgår av bilaga 1.

Personlig assistans under skoltid

Av utredningen i målet framgår bl.a. följande. [REDACTED] erhåller genom det överklagade beslutet assistansersättning för all vaken tid (klockan 6.30 – 21.00) bortsett från den tid han befinner sig i skolan måndag till fredag mellan klockan 9.00–14.00, under loven då han är på fritids samt då han är på korttidsvistelse en helg i månaden mellan fredag klockan 16.00 till söndag klockan 16.00. De behov som ordinarie skolpersonal förväntas kunna tillgodose under skoltid är två blöjbyten per dag samt ett mål sondmatning per dag. Genom tidigare tvåårsprövning erhöll [REDACTED] även assistansersättning för assistans utförd under skoltid. Han måste då ha gått i förskolan/förskoleklass och det bedömdes att det fanns särskilda skäl för att han skulle ha personlig assistans där.

Sedan februari 2012 går [REDACTED] i Järva VIP för- och särskola. Av utredningen framgår att barnen går i små grupper med stor personaltäthet. Av intyg den 13 augusti 2014 framgår att rektor och skolsköterska anser att

██████████ har behov av personlig assistans under skoltid. Hans behov går utöver det pedagogiska behovet som skolan kan tillgodose. Hans somatiska problematik är så påtaglig att assistans krävs avseende vätskeintag, magskötsel samt stöd vid matsituationen. I dagsläget hanterar enligt intyget assistenten läkemedel i skolan och har specifik kunskap i hanteringen av sonder, vilket inte faller under skolans uppdrag.

Av intyg den 20 augusti 2014 utfärdat av barnneurologen ██████████ framgår bl.a. att ██████████ har en mycket begränsad språkförståelse och talar endast enstaka ord. Han behöver använda teckenstöd och bilder för kommunikation.

Huvudregeln för den statliga assistansersättningen är att personlig assistans inte utan särskilda skäl beviljas under tid den enskilde vistas i skola, vilket framgår av 106 kap. 24 och 25 §§ socialförsäkringsbalken och tidigare framgick av lagen (1993:389) om assistansersättning, LASS.

Av förarbetena till nämnda stadgande i LASS, framgår följande. En grundtanke i assistansreformen har varit att personlig assistans inte ska ersätta den personal som behövs för att driva en kommunal verksamhet. Det bör vara huvudmannens uppgift att se till att de resurser som krävs med hänsyn till den funktionshindrades behov tillförs verksamheten. Det kan ändå finnas skäl att bevilja personlig assistans för tid då en person som omfattas av lagen vistas inom skola eller korttidstillsyn om funktionshindret skapar särskilda svårigheter att kommunicera med andra än den personliga assistenten, om det med hänsyn till den funktionshindrades hälsotillstånd är viktigt att den personliga assistenten finns till hands, om funktionshindret gör det särskilt angeläget att den assistansberättigade har ett starkt begränsat antal personer knutna till sig eller om funktionshindret är sådant att den funktionshindrade behöver tillgång till någon person med ingående kunskap om den funktionshindrade

och dennes hälsotillstånd (jfr prop. 1995/96:146 s. 14- 15 och bet 1995/96:SoU15 s.15).

Av utredningen i målet framgår att [REDACTED] ett omfattande behov av assistans. Han behöver mediciner dagligen för mag- och tarmbesvären samt han behöver hjälp i matsituationen då han till viss del får sin näring via gastrostomi. Till detta kommer att han har svårigheter att kommunicera med andra. Av intyg från skolan framgår att [REDACTED] somatiska problem är så stora att assistenten hanterar [REDACTED] läkemedel och har kunskap om sonder. Förvaltningsrätten bedömer att [REDACTED] funktionshinder och den hjälp han behöver med bl.a. sonder vid matsituationen är sådant att han behöver tillgång till någon person med ingående kunskap om honom och hans hälsotillstånd. Det föreligger därför särskilda skäl för att bevilja [REDACTED] assistansersättning under den tid han vistas i skolan. Giltighetstiden för Försäkringskassans beslut har numera passerat. Assistansersättning kan under vissa förutsättningar utgå för förfluten tid för utförd assistans (se RÅ 2005 ref. 85 och RÅ 2000 not.176). Det bör överlämnas till Försäkringskassan att pröva om förutsättningar finns för rätt till assistansersättning för förfluten tid.

Personlig assistans för vissa grundläggande behov

[REDACTED] är beviljad assistansersättning beräknad utifrån behov av personlig assistans all vaken tid. Han dygnsvila sker mellan klockan 6.30 – 21.00. Mot denna bakgrund finns inget behov av att närmare beräkna tidsåtgången för de olika behoven. Förvaltningsrätten anser dessutom att den beräkning som Försäkringskassan har gjort avseende vart och ett av [REDACTED] grundläggande och övriga behov är skälig. [REDACTED] behov av personlig assistans får anses tillgodosedd i detta avseende genom den assistansersättning som beviljats i det överklagade beslutet. Överklagandet ska således avslås i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3104/1A).

Erik Hjulström
Rådman

Nämndemännen Marianne Njord Bjelkestedt, Monica Nordebo och Bengt Nylander har också deltagit i avgörandet.

Handläggare har varit föredraganden Katarina Stütz Norland.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.